

Сүхбаатар аймаг дахь Төрийн аудитын газар

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

СҮХБААТАР АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНД
ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: СБА-2024/01/НА-СТА-ТЕЗ

Баруун-Урт сум 2024 он

Дарга, тэргүүлэх аудитор Г.Даваа

Утас: 70518396 Цахим хаяг: Davaag@audit.gov.mn

Аудитын менежер М.Нарантуяа

Утас: 70512123 Цахим хаяг: Narantuyam@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Н.Болдбаатар

Утас: 70512127 Цахим хаяг: Boldbaatar@audit.gov.mn

Аудитор Б.Мөнхбамбар

Утас: 70512127 Цахим хаяг: Munkhbambar@audit.gov.mn

Агуулга

Contents

товчилсон үгийн жагсаалт	2
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	2
1. Аудитын гэрчилгээ	3
2.Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан	5
2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	6
2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан /мянган төгрөг/	7
2.5 Аудит хийсэн нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	8
2.6 Аудит хийсэн нэгтгэсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	9
5. АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ	10
5.2. Үндэсний аудитын газарт санал:.....	10

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

ААНОАТ	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
АТӨЯХАТ	Авто тээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар
ЗДНХ	Засаг даргын нөөц хөрөнгө
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
НББОУС	Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
ОНӨГ	Орон нутгийн өмчийн газар
ОНХНС	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
СТСХ	Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс
ТӨҮГ	Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар
УИХ	Улсын Их Хурал
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Стандарт
УТХО	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт
ҮТП	Үйлдвэр технологийн парк
ХХК	Хувьцаат хязгаарлагдмал компани
ХХОАТ	Хувь хүний орлогын албан татвар

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт №1	Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл
Хүснэгт №2	Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл данс бүрээр
Хүснэгт №3	Авлагын үлдэгдэл
Хүснэгт №4	Хоршоо хөгжүүлэх сангийн авлага
Хүснэгт №5	Бараа материалын үлдэгдэл
Хүснэгт №6	Улсын нөөцөөс олгосон бараа жагсаалт
Хүснэгт №7	Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл
Хүснэгт № 8	Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл
Хүснэгт № 9	Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл
Хүснэгт № 10	Засгийн газрын оролцоо
Хүснэгт №11	Төсвийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл
Хүснэгт№12	Зардлын бүртгэл
Хүснэгт№13	Сөрөг дүгнэлт өгсөн байгууллага
Хүснэгт№14	Төсвийн шууд захирагчийн зөрчлийн судалгаа
Хүснэгт№15	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн зөрчлийн судалгаа
Хүснэгт№16	ОНӨААТҮГ-ын зөрчлийн судалгаа
Хүснэгт 17	Өмнөх оны аудитаар өгсөн шийдвэрийн хэрэгжилт

1. Аудитын гэрчилгээ

СҮХБААТАР АЙМГИЙН ЗАСАГ
ДАРГА М.ИДЭРБАТ ТАНАА

2024.04.25 № 310
танай _____ - ны № _____ -т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-д заасны дагуу Сүхбаатар аймгийн Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Сүхбаатар аймгийн Засаг даргын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Сүхбаатар аймгийн Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар материаллаг шинжтэй 1,107.9 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн. Энэ нь хандив тусламжийн орлогыг төсвийн бүрэлдэхүүн хэсэгт төлөвлөөгүй төсвөөс гадуур зарцуулж, бүртгэл тайланд тусгаагүй, хөрөнгө данс бүртгэлд бүртгээгүй, өр төлбөрийг болзошгүй байдлаар толилуулсан зэрэг нь Төсвийн тухай хууль, санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх, иж бүрэн байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 08 дугаар тогтоолоор орон нутгийн өмчит бүртгэлтэй 11 эмийн эргэлтийн санг хувийн хэвшилд шилжүүлж, тайлант оны нэгтгэлээс хасагдсан байна.

D:/Bichig hereg/2024/A4 toot

Аудитын гол асуудал

Уул уурхайн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгж байгууллагаас авах ирэх оны татварын бус орлогыг урьдчилан авч төсвийн зарлагыг санхүүжүүлж, бүртгэлээр алдаатай тайлагнасан.

Бусад асуудлын хэсэг

Сүхбаатар аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 12 сарын 04 өдрийн 02 дугаар тогтоолоор аймгийн 2023 оны хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө, биелэлтийн тайланг хэлэлцэж нийт төлөөлөгчдийн 84.6 хувийн саналаар "Хангалттай" гэж үнэлжээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Г.ДАВАА

D:/Bichig hereg/2024/A4 toot

2.Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		34,801,911.20	49,816,470.30
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3а, 3б	14,816,996.80	24,731,428.10
33	АВЛАГА	5а, 5б, 6а, 6б	5,108,126.50	4,939,872.10
34	УРЬДЧИЛГАА	7а, 7б	384,661.70	35,289.50
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8а, 8б, 8в	3,375,560.00	3,482,021.10
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	9а	48,377.00	83,833.60
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	10	11,068,189.20	16,544,025.90
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		63,259,470.50	73,051,893.10
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12а, 12б, 12в	63,259,470.50	73,051,893.10
39200	Биет хөрөнгө		58,238,088.40	64,191,091.20
39300	Биет бус хөрөнгө	13	5,013,496.80	8,852,106.90
39400	Бусад хөрөнгө /ТӨҮГ/	14	7,885.30	8,695.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II		98,061,381.70	122,868,363.40
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР		28,615,821.20	36,147,211.20
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	15а, 15б	20,865,899.00	23,332,671.40
41200	Богино хугацаат зээлийн өглөг	16а, 16б	884,284.10	663,250.90
41300	Өглөг	17а, 17б	1,435,415.40	1,668,401.40
41400	Урьдчилж орсон орлого	18а, 18б	18,546,199.50	21,001,019.10
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР		7,749,922.20	12,814,539.80
42200	Урт хугацаат зээл	20а, 20б	7,749,922.20	12,814,539.80
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН		69,445,560.50	86,721,152.20
51	Засгийн газрын хувь оролцоо		69,445,560.50	86,721,152.20
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал		33,043,809.80	34,606,863.20
51101	Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/		1,007,311.90	2,955,971.60
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/		236,956.00	236,956.00
51200	Хуримтлагдсан үр дүн		25,083,731.00	38,848,461.90
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү		10,073,751.90	10,072,899.60
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V		98,061,381.70	122,868,363.40

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)		91,984,571.90	116,066,018.60
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		24,116,122.00	32,436,542.40
110	Орлогын албан татвар		18,256,015.70	26,783,154.10
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		9,068,977.80	12,300,245.60
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-450,203.30	-581,981.30
1103	ААН-ын орлогын албан татвар		9,637,241.30	15,064,889.90
113	Хөрөнгийн албан татвар		2,385,775.10	2,290,998.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		3,474,331.20	3,362,390.30
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1а, 1б	44,918,400.60	52,100,304.70
120	Нийтлэг татварын бус орлого		26,390,879.20	25,236,387.10

121	Хөрөнгийн орлого		0	103,876.60
122	Тусламжийн орлого		4,200.00	0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг		18,523,321.40	26,760,041.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		22,950,049.40	31,529,171.50
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2а, 2б	63,989,350.90	85,037,315.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		63,273,873.00	84,170,127.30
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		61,906,846.20	83,221,876.10
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		8,770,969.80	11,625,006.80
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		1,088,054.90	1,417,366.60
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		5,878,497.40	898,226.90
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		21,606,356.60	30,621,991.20
2105	Нормативт зардал		349,175.00	12,617.70
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		1,202,145.60	502,861.70
2107	Томилполт, зочны зардал		245,062.60	346,277.90
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		10,764,502.40	17,609,076.60
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		12,002,082.10	20,188,450.60
212	ТАТААС		330,000.00	70,496.90
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		1,037,026.90	877,754.40
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		715,477.80	867,187.60
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)		27,995,221.10	31,028,703.60
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН		2,090.90	0
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН		85,490,301.20	22,190,469.80
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)		-57,492,989.20	8,838,233.80

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/Мянган төгрөг/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	125,038,759.50	0	125,038,759.50
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	1,908,973.90	0	1,908,973.90
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	126,947,733.40	0	126,947,733.40
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-20,803.70	0	-20,803.70
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	11,620.00	0	11,620.00
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	-57,492,989.20	0	-57,492,989.20
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	69,445,560.50	0	69,445,560.50
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	69,445,560.50	0	69,445,560.50

12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	4,648,928.60	0	4,648,928.60
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	74,094,489.10	0	74,094,489.10
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-852.2	0	-852.2
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	3,789,281.60	0	3,789,281.60
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	8,838,233.80	0	8,838,233.80
20	2023 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	86,721,152.20	0	86,721,152.20

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан /мянган төгрөг/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Тодруулга	2022оны 12-р сарын 31	2023 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)		94,161,721.80	118,507,753.40
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО		28,294,758.00	32,729,861.20
110	Орлогын албан татвар		22,434,651.70	27,076,473.00
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар		9,068,467.10	12,265,927.60
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-450,203.30	-581,981.30
1103	ААН-ын орлогын албан татвар		13,816,388.00	15,392,526.70
113	Хөрөнгийн албан татвар		2,385,775.10	2,290,998.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж		3,474,331.20	3,362,390.30
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж		310,750.60	336,963.70
1181	Газрын төлбөр		1,113,651.20	1,520,991.10
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр		2,025,512.30	1,445,932.90
1183	Бусад татвар		24,417.00	58,502.70
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО		42,411,453.10	54,123,121.40
120	Нийтлэг татварын бус орлого		23,811,515.10	27,259,203.80
121	Хөрөнгийн орлого		73,616.60	103,876.60
122	Тусламжийн орлого		3,000.00	0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг		18,523,321.40	26,760,041.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		23,455,510.70	31,654,770.70
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		49,649,674.60	58,818,781.70
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		49,649,674.60	58,818,781.70
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		48,187,443.10	57,869,552.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		12,481,811.70	16,561,757.60
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		2,151,448.00	2,824,669.20
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		6,939,014.70	2,214,763.40
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		7,733,978.00	5,783,600.30
2105	Нормативт зардал		379,090.50	12,171.30
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		1,152,363.80	518,010.80
2107	Томилот, зочны зардал		243,586.40	341,033.10
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		7,365,496.50	13,781,887.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		9,740,653.40	15,831,659.40

212	ТАТААС		330,000.00	70,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		1,132,231.50	879,229.70
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)		44,512,047.10	59,688,971.70
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)		15,346.40	9,588.90
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)		40,990,490.40	48,341,459.90
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		40,990,490.40	48,341,459.90
2200	Дотоод эх үүсвэрээр		40,990,490.40	48,341,459.90
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)		-40,975,144.00	-48,331,871.00
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН		-4,864,725.20	-1,442,669.40
14	Бусад эх үүсвэр		15,154.40	47,291.80
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ		4,855,146.70	1,439,736.90
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ		24,732.90	50,224.40
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)		-1,327,822.00	9,914,431.30
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		16,144,818.80	14,816,996.80
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		14,816,996.80	24,731,428.10

2.5 Аудит хийсэн нэгтгэсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөг/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	84,944,730.0	61,253,255.4	23,691,474.6	72
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	47,044,209.8	41,509,616.0	5,534,593.8	88
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	45,189,173.1	39,872,710.9	5,316,462.2	88
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	11,602,022.9	11,145,384.4	456,638.5	96
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1,440,223.9	1,368,845.7	71,378.2	95
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6,908,039.8	6,277,227.8	630,812.0	91
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	944,237.3	874,778.2	69,459.1	93
2105	Нормативт зардал	14,600.0	3,784.6	10,815.4	26
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,421,145.2	1,376,697.9	44,447.3	97
2107	Томилолт, зочны зардал	359,389.2	321,185.4	38,203.8	89
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	4,994,214.7	4,616,924.3	377,290.4	92
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	17,505,300.1	13,887,882.6	3,617,417.5	79
212	ТАТААС	1,012,175.3	868,439.4	143,735.9	86
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	387,233.8	387,233.8	-	100
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	624,941.5	481,205.6	143,735.9	77
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	842,861.4	768,465.8	74,395.6	91
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	842,861.4	768,465.8	74,395.6	91
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	35,240,576.7	18,631,539.4	16,609,037.3	53

23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	2,659,943.5	1,112,100.0	1,547,843.5	42
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	84,944,730.0	63,669,545.1	21,275,184.9	75
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	17,153,750.0	16,990,657.4	163,092.6	99
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	59,333,529.6	42,757,012.6	16,576,517.0	72
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	8,457,450.4	3,921,875.1	4,535,575.3	46
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	3,577,218.8		
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	6,027,167.2		
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	1,025.00	937	88.00	91
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	27	27	0.00	100
610001	Төсвийн байгууллага	27	27	0.00	100
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	499	455	44.00	91
620001	Удирдах ажилтан	115	110	5.00	96
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	247	235	12.00	95
620003	Үйлчлэх ажилтан	114	88	26.00	77
620004	Гэрээт ажилтан	23	22	1.00	96

2.6 Аудит хийсэн нэгтгэсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	/мянган төгрөг/ ТЕЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,612,449.93
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,612,449.93
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,143,846.53
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	33,856.96
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	3,363.93
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	18,098.18
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	76,415.27
2105	Нормативт зардал	3,587.45
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	57,088.90
2107	Томилолт, зочны зардал	10,350.40
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,019,955.24
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,921,130.20
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	468,603.40
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	100,706.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	367,897.40
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	3,612,449.93
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	3,612,449.93
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	0
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0

5. АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ

5.1 Аудитын зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав.

Аймгийн Төсвийн Ерөнхийлөн захирагч, аймгийн Засаг дарга М.Идэрбат:

1. Уул уурхайн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгж байгууллагаас авах хандив, тусламжийн орлогыг төсвийн нэгтгэсэн дансанд төвлөрүүлж, төсвийн зарлагыг батлуулан зарцуулж хэвших;
2. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэсэн 103.0 сая төгрөгийн хөл бөмбөгийн талбайн авто машины зогсоолын данс бүртгэлд тусгаж, хөрөнгийн хадгалалт, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулах;
3. Эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын албан ажлын автомашинуудад MNS 4598 стандартад заасан мэдээлэл, хяналтын төхөөрөмж буюу GPS суурилуулах нэгдсэн арга хэмжээг зохион байгуулах;

Аймгийн Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн дарга Д.Ариунжаргал:

1. Авлага, өр төлбөрийн тогтмол тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулж санхүүгийн тайланд тусгах;
2. Төсвийн шууд болон төвлөрүүлэн захирагчийн жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг бэлтгэн гаргахтай холбоотойгоор СТСХ-ээс ерөнхий чиглэл боловсруулан нэгдсэн мэдээллээр хангаж, санхүүгийн тайланг үнэн зөв илэрхийлэх, илэрсэн алдаа зөрчлийг нэмэгдүүлэхгүй байх чиглэлээр авах арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлэх;
3. Хоршоо хөгжүүлэх сангийн нэгдсэн байдлаар зохиомжилсон программ хангамжтай болгох асуудлыг судалж, нэвтрүүлэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулах

5.2. Үндэсний аудитын газарт санал:

Санхүүгийн аудиттай холбоотой дараах саналыг УАГ-ын Санхүү-Нийцлийн аудитын газарт уламжилж байна. Үүнд:

- Сум хөгжүүлэх сангаас (хуучин нэрээр) зээлд хамрагдсан зарим иргэд гэрээний үүргээ хэрэгжүүлээгүй, зээлийг хугацаа хэтрүүлсэн асуудлыг шүүхийн байгууллагад шилжүүлж, анхан шатны шүүхийн шийдвэр болон эвлэрүүлэн зуучлахаар гэрээ байгуулсан боловч зээл, зээлийн хүүг өнөөг хүртэл төлөөгүй байна. Ажил хариуцсан албан тушаалтан хууль тогтоомжийн хүрээнд гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах хүсэлтийг шүүхэд гаргаагүйгээс хөөн хэлэлцэх хугацаа дуусаж, төсвийн хөрөнгө төлөгдөөгүй, үрэгдэх эрсдэлтэй нөхцөл байдал үүссэн байна. Иймд **зээлээ төлөөгүй байгаа иргэдийн гэрээний үүргийг** хангуулах чиглэлээр **хууль, эрх зүйн орчинд өөрчлөлт оруулж, төсвийг хохиролгүй болгох асуудлыг нэгдсэн журмаар шийдвэрлүүлэх саналыг уламжлуулах хүсэлтэй байна.**
- Тээвэр шатахууны зардлын үр ашгийг дээшлүүлэхэд албан ажлын автомашинуудад MNS 4598 стандартад заасан мэдээлэл, хяналтын

төхөөрөмж буюу GPS суурилуулах нэгдсэн арга хэмжээг улсын хэмжээнд зохион байгуулах зөвлөмжийг Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тусгуулах саналтай байна. Энэхүү зөвлөмжийг хэрэгжүүлснээр тээвэр шатахууны зарцуулалтын үр ашиг дээшилж, төсөв хэмнэгдэх боломжтой байна.

- Улсын төсвөөс авах санхүүгийн дэмжлэгийг илүү төлөвлөж авах нөхцөл байдал илэрсэн. Тухайлбал гүйцэтгэл, үр дүнгээр санхүүждэг төсөвт байгууллагуудын байр ашиглалтын зардал болох тогтмол зардлаас жил бүр төсөв хэмнэгдэн үлдэж байна. Уг хэмнэгдсэн үлдэгдлийг урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих төсвийн орлого хэсэгт батлан дараагийн төсвийн жил зарцуулж байна. Иймд санхүүгийн дэмжлэгээс үлдсэн хөрөнгийг хэмнэлтэд тооцож болох эсэх асуудлаар нэгдсэн чиглэл авахыг уламжилж байна.

